

Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1 A
2513 AA S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
Telefoon (070) 333 44 44
Fax (070) 333 40 33
www.szw.nl

Contactpersoon
Doorkiesnummer
Faxnummer

Ons kenmerk ARBO/A&V/2007/28447
Datum 31 augustus 2007

Onderwerp Arbeidsgehandicaptenmonitor 2006

Hierbij stuur ik u, mede namens de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de Arbeidsgehandicaptenmonitor 2006. Hierna volgt een korte beschrijving van de belangrijkste resultaten, een overzicht van ingezet beleid en een notie over toekomstige monitoring.

Arbeidsgehandicaptenmonitor 2006

De Arbeidsgehandicaptenmonitor geeft zicht op de mate waarin mensen met een langdurige aandoening, ziekte of handicap zich belemmerd voelen bij het verkrijgen of behouden van werk. Deze monitor is gebaseerd op gegevens uit de Enquête beroepsbevolking, waarin aan personen van 15–64 jaar wordt gevraagd of men ‘last heeft van één of meer langdurige aandoeningen, ziekten of handicaps’. Indien dit het geval is, wordt gevraagd of men ‘als gevolg van deze langdurige aandoening, ziekte of handicap wordt belemmerd in het uitvoeren of verkrijgen van werk’. Mensen die beide vragen bevestigend beantwoorden, worden aangemerkt als ‘arbeidsgehandicapt’. Er wordt hierbij niet ingegaan op aspecten inzake uitkeringsgerechtigheid.

Ook wordt gevraagd naar het al of niet willen werken en het wegnemen van ervaren belemmeringen door de werkgever door middel van werkaanpassingen. Gekoppeld aan aandoening, leeftijd, opleidingsniveau en sector wordt hierover informatie gepresenteerd. Tevens wordt een aanvullende analyse naar inkomensgegevens over 2004 gepresenteerd.

Algemene conclusie

Het aantal arbeidsgehandicapten is na een aanvankelijke stijging in de periode 2002 tot en met 2004, in de jaren 2005 en 2006 iets gedaald. In 2006 waren er bijna 1,7 miljoen mensen van 15-64 jaar die vonden dat zij door een langdurige aandoening of handicap belemmerd werden in het verkrijgen of uitvoeren van werk. Daarmee wordt 15,8% van alle mensen van 15-64 jaar aangemerkt als arbeidsgehandicapt. In 2005 was dit percentage 16,2%.

Ons kenmerk ARBO/A&V/2007/28447

Arbeidsparticipatie en inkomen

De daling van de arbeidsdeelname die sinds 2002 zichtbaar was, heeft zich sinds 2005 niet verder voortgezet. In 2006 lag de arbeidsdeelname van arbeidsgehandicapten op hetzelfde niveau als in 2005, namelijk bijna 40% behoorde tot de werkzame beroepsbevolking. In 2002 was dit 44%.

Het aandeel werkzame arbeidsgehandicapten met een vast contract is iets teruggelopen en is inmiddels gelijk aan het aandeel van de totale werkzame beroepsbevolking. Het aandeel zelfstandigen onder de arbeidsgehandicapten is iets toegenomen en is daarmee wat groter dan onder de totale werkzame beroepsbevolking.

In 2004 lag de doorsnee van het persoonlijk inkomen van een werkende arbeidsgehandicapte tussen de 15 en 64 jaar met een volledig jaarinkomen 9% lager dan de doorsnee van het inkomen van een niet arbeidsgehandicapte. Na correctie voor geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, herkomst en arbeidsduur neemt de inkomensachterstand van arbeidsgehandicapten met de helft af tot 4.5%. Het opleidingsniveau en de arbeidsduur zijn hierbij de meest verklarende factoren. Een mogelijke verklaring voor de nog overblijvende inkomensachterstand is dat arbeidsgehandicapten minder doorgroeien in hun baan doordat zij gemiddeld minder uren werken en waarschijnlijk vaker met ziekteverzuim en onderbrekingen in hun loopbaan te maken hebben.

Meest voorkomende aandoeningen

De verdeling van de arbeidsgehandicapten naar type aandoening is van 2005 op 2006 nauwelijks veranderd. Ook in 2006 gaf meer dan de helft van de arbeidsgehandicapten aan door rug- en nekklachten belemmerd te worden. Van de arbeidsgehandicapten gaf ruim een derde aan belemmerd te worden door klachten aan armen of benen, een kwart door psychische klachten en een vijfde door migraine. Met name psychische klachten en migraine leiden tot werkloosheid.

Arbeidsgehandicapten hadden in 60% van de gevallen te maken met comorbiditeit: het tegelijkertijd optreden van meer dan één aandoening.

Leeftijd en opleiding

Het aandeel 25-34-jarigen onder de arbeidsgehandicapten is in de periode van 2002-2006 teruggelopen, van 15% naar 12%. In deze periode is het aandeel 55-64-jarigen toegenomen van 28% naar 32%. Het tempo waarin de groep arbeidsgehandicapten vergrijst komt overeen met die van de totale bevolking van 15-64 jaar. In 2006 was 58% van de arbeidsgehandicapten 45 jaar of ouder (het aandeel 45-64 jarigen in de totale bevolking was 40%). Ouderen zijn dus vaker arbeidsgehandicapt, wat verklaard kan worden door het gegeven dat ouderen in het algemeen vaker gezondheidsklachten hebben.

Van alle arbeidsgehandicapten was in 2006 bijna de helft laagopgeleid. In de totale bevolking van 15-64 jaar is een derde laagopgeleid. Daarmee zijn lager opgeleiden net als ouderen oververtegenwoordigd onder de arbeidsgehandicapten.

Ons kenmerk ARBO/A&V/2007/28447

Werkaanpassingen

Het aandeel arbeidsgehandicapten dat in de 12 maanden voorafgaande aan het interview een aanpassing heeft gehad op het werk in verband met een langdurige aandoening is 31%. Het aandeel arbeidsgehandicapten dat zegt een aanpassing nodig te hebben is 16%. Deze aandelen zijn nauwelijks veranderd over de jaren.

Inschrijvingen CWI en beschikbaar arbeidspotentieel

In 2006 stond ruim 12% van de arbeidsgehandicapten (214 duizend personen) ingeschreven bij een CWI. Van de werkloze arbeidsgehandicapten stond de meerderheid ingeschreven bij het CWI. Van de 161 duizend arbeidsgehandicapten die aangaven wel te willen werken, maar recent geen pogingen ondernomen hadden om werk te vinden, stonden er 120 duizend niet ingeschreven. Zij zijn daartoe ook niet verplicht.

Kabinetsbeleid en actuele ontwikkelingen

Arbeid en maatschappelijke participatie

Het kabinet is verheugd te constateren dat in deze monitor de arbeidsdeelname van arbeidsgehandicapten in 2006 is gestabiliseerd. Het kabinetsbeleid beoogt de arbeidsmarktpositie van gedeeltelijk arbeidsgeschikten verder te versterken met gerichte maatregelen. In het Beleidsprogramma 2007-2011¹ is de ambitie neergelegd om 200.000 mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt extra aan het werk te helpen.

Zowel het *bestuursakkoord* gesloten met de VNG, als de uitkomsten van de *participatietop* van het kabinet met sociale partners en gemeenten, van 28 juni jl. bouwen voort op de ambities van het kabinet. Het kabinet maakt extra middelen vrij om de uitstroom naar reguliere arbeid voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te verhogen. Hierbij wordt gedacht aan loonkostensubsidie, aan de slag gaan met behoud van uitkering of aan stimulering van het zelfstandig ondernemerschap.

Daarnaast heeft de SER recent een advies uitgebracht over de participatie van personen die recht hebben op een uitkering op grond van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong). De kabinetsreactie op dit advies wordt voorbereid in samenwerking met de Ministeries van J&G, OCW en Financiën.

Extra aandacht voor de maatschappelijke participatie en arbeidsdeelname voor mensen met een arbeidshandicap blijft van belang. Deze ambitie zal op regionaal en lokaal niveau in samenwerking tussen sociale partners, gemeenten, en uitvoeringsorganisaties worden gerealiseerd. In het kader van het project 'Iedereen doet mee' zijn regiobijeenkomsten en themabijeenkomsten voorzien. Hierin kan ook informatie over deze doelgroep en over de door werkgevers te benutten instrumenten een plaats krijgen.

¹ Samen werken, samen leven, Beleidsprogramma Kabinet Balkenende IV 2007-2011, p. 46-47, Project 'Iedereen doet mee'.

Ons kenmerk ARBO/A&V/2007/28447

Beeldvorming en communicatie

In het kader van het actieprogramma 'Iedereen doet mee' is er ook aandacht voor samenwerking en uitwisseling van kennis, ervaring, dialoog en wegnemen van vooroordelen. Instrumenten, ervaringen en expertise zoals ontwikkeld door de Commissie Het Werkend Perspectief kunnen daarbij worden ingezet.

Verder loopt sinds mei 2006 de beeldvormingcampagne 'Geknipt voor de juiste baan'. Het ministerie van SZW is deze campagne gestart in samenwerking met werkgeversorganisaties (VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO), de werknemersorganisaties (FNV, CNV, MHP), UWV, CWI en CWP. De campagne richt zich op een brede doelgroep van werkgevers, (gedeeltelijk arbeidsgeschikte) werknemers zelf, intermediairs en uitvoerders. Het doel van de campagne is om het denken van en over gedeeltelijk arbeidsgeschikte werknemers te verbeteren. Centraal informatiepunt is de campagnesite www.gekniptvoordejuistebaan.nl.

Aandoeningen en werkaanpassingen

Als mensen door meerdere aandoeningen te maken hebben met een arbeidshandicap en er werkaanpassingen nodig zijn, blijft gerichte arbozorg van groot belang. Het verdient aanbeveling dat sociale partners in het kader van arbocatalogi bezien of en hoe maatregelen als werkaanpassingen voor mensen met langdurige aandoeningen benoemd en verder geïmplementeerd kunnen worden in een sector.

Inkomenspositie

Ook uit andere bronnen komt naar voren dat er chronisch zieken en gehandicapten zijn, die afhankelijk van hun leefsituatie en hun beperkingen soms te maken hebben met een lager inkomen dan gemiddeld. (TK 2006-2007, 30 800 XV, nr 75). Zoals hierboven aangegeven beoogt het kabinet met het Actieprogramma 'Iedereen doet mee', om samen met alle betrokken partijen, de mogelijkheden om inkomen te verwerven via werk te vergroten.

Toekomstige monitoring

De Arbeidsgehandicaptenmonitor is voor het eerst verschenen in 2001 om de positie van mensen met een chronische ziekte of handicap op de arbeidsmarkt te kunnen volgen. Het is de laatste keer dat u de monitor in deze vorm ontvangt. Gegevensuitvraag over arbeidshandicap, arbeidsomstandigheden en werkaanpassingen van werkenden is inmiddels ondergebracht in de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA).

De gewijzigde regelgeving in de sociale zekerheid is aanleiding om de behoefte aan beleidsinformatie opnieuw te bezien en waar nodig te actualiseren. Nieuwe voorstellen voor gegevensverzameling worden momenteel ontwikkeld. De CG-raad en LCR worden hierbij betrokken.

Ons kenmerk ARBO/A&V/2007/28447

Tot slot

‘Iedereen doet mee’. Het kabinet heeft samen met alle betrokkenen de ambitie om meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan de slag te helpen. Uit deze monitor komt naar voren dat er een benutbaar arbeidspotentieel is van ruim 160 duizend mensen met een arbeidshandicap, die aangeven wél 12 uur of meer te willen werken, maar nog niet recent op zoek zijn. Een uitdaging voor alle betrokkenen om ook hen te stimuleren om ‘op weg naar werk te gaan’.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

(J.P.H. Donner)

Bijlage(n):
Arbeidsgehandicaptenmonitor 2006